



ХАБАРШЫ ВЕСТНИК BULLETIN

«Көптілді білім беру және шетел тілдері филологиясы» сериясы

АЛМАТЫ

- 4) Ходжаева Г.Д. Использование коммуникативного подхода в обучении грамматике английского языка // Проблемы современной науки и образования. 2019. № 12-2 (145). С. 153-155.
- 5) Иралина Л.И., Плеханова Ю.В. Использование коммуникативного метода обучения грамматике английского языка на уровне среднего профессионального образования // Актуальные проблемы гуманитарных наук : материалы Региональной научно-практической конференции студентов, магистрантов, аспирантов и преподавателей (г. Нижневартовск, 14 декабря 2019 года). – Нижневартовский государственный университет, 2020. – 363 с.

МРНТИ: 14.35.09

*Жубанова К.Х.¹ Гумарова Ш.Б.² Цыганова В.А.³
¹²³Әл-Фараби Қазақ ұлттық университетінің аға оқытушылары*

КӘСІБИ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС САЛАСЫНДА ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУ

Аңдатпа

Шет тілін оқыту саласында кәсіби қарым-қатынас талап етіледі, пәнаралық байланыстарды нығайту, біріктіру, шет тілі және арнайы пәндер. Тілдік емес ортада студенттер арасында кездесетін негізгі бір қиыншылықтардың бірі, көптеген ағылшын тіліндегі сөздердің дұрыс айтылмауы, әсіресе терминдер жалпы ағылшын тілі курсы кезінде берілмейді. Бұл мәселені шешудің жалғыз жолы - телекоммуникациялық технологияларды оқыту үрдісі кезінде енгізу. Қазіргі таңда құзыреттілік тәсіл шет тілін оқыту барысында университеттердің техникалық факультетінің студенттеріне негіз болып табылады, әсіресе, арнайы мақсаттарға арналған шет тілін оқыту барысында. Ғаламтор кәсіби ағылшын тілін қолдануға көптеген материалдарды қамтиды. Мұғалімнің рөлі мынада, көптеген мәліметтерді іздеуге басшылық ету. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің физика-техникалық факультетінде кәсіби ағылшын тілін оқыту тәжірибесін осы стратегия арқылы тиімділігін дәлелдеді. Мақаланың авторлары қарап шығу және бейне ойнату кезінде пайдаланылатын әдістерін қарайды. Арнайы бейнематериалдарды пайдалану артықшылықтары (атап айтқанда, физикадан) студенттерге сөздердің айтылу жағын жақсартуға, жаңа терминдерді жаттауға, ауызша сөйлеу дағдыларын дамытуға және презентациялар жасау қабілетін жақсартуға мүмкіндік береді.

Кілт сөздер: құзыреттілік, телекоммуникациялық технологиялар, интернет-ресурстар, кәсіби қарым-қатынас, бейнематериалдар, айтылу, термин сөздер.

*Жубанова К.Х.¹, Gumarova Sh.B.², Tsyganova V.A.³
¹²³Senior teachers, Al-Farabi Kazakh National University*

TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN THE FIELD OF PROFESSIONAL COMMUNICATION

Abstract

Teaching a foreign language in the field of professional communication requires strengthening of interdisciplinary ties, integration of a foreign language and special disciplines. One of the main difficulties encountered by the students in the non-language environment is mispronunciation of a lot of English words and, especially, terms, which are not given in the course of General English. The competence approach is currently the basis for teaching foreign languages for the students of technical specialties at universities, especially, if it is a foreign language for special purposes. The only way to solve this problem is to introduce telecommunication technologies into learning process. Today the Internet provides a huge variety of materials on professional communication. The role of the teacher is to be a supervisor in this ocean of information. The experience of teaching Professional English at the Faculty of Physics and Technology, al-Farabi KazNU, has proved the efficiency of this strategy. The authors consider the methods used in watching and reproducing the video material. The advantages of using special videos (in particular, in physics) enable the students to improve their pronunciation, to learn new terminology, to develop speaking skills and to improve their ability to make presentations.

Key words: competence approach, telecommunication technologies, Internet resources, professional communication, video material, pronunciation, terminology.

Жубанова К.Х.¹ Гумарова Ш.Б.² Цыганова В.А.³

¹²³ст. преподаватели Казахского национального университета им. аль-Фараби,

ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В СФЕРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ

Аннотация

Обучение иностранному языку в области профессионального общения требует укрепления междисциплинарных связей, интеграции иностранного языка и специальных дисциплин. Одной из основных трудностей, с которыми сталкиваются студенты в неязыковой среде, является неправильное произношение многих английских слов и, особенно, терминов, которые не даются в общем курсе английского языка. В настоящее время компетентностный подход является основой для обучения иностранным языкам студентов технических факультетов университетов, особенно, при обучении иностранному языку для специальных целей. Единственный способ решить эту проблему - внедрить телекоммуникационные технологии в процесс обучения. Сегодня Интернет предоставляет огромное количество материалов по использованию профессионального английского языка. Роль учителя заключается в том, чтобы руководить поиском в этом океане информации. Опыт преподавания профессионального английского языка на физико-техническом факультете КазНУ им. Аль-Фараби доказал эффективность этой стратегии. Авторы статьи рассматривают методы, используемые при просмотре и воспроизведении видеоматериалов. Преимущества использования специальных видеоматериалов (в частности, по физике) позволяют учащимся улучшить свое произношение, изучить новую терминологию, развить навыки устной речи и улучшить их способность делать презентации

Ключевые слова: межкультурная коммуникативная компетентность, информационная и образовательная окружающая среда, иностранный язык, медиаобразование, электронные образовательные ресурсы, содержание, технологии.

Кіріспе. Білім беру құзыреттілігі тұжырымдамасы 1960-70 жылдардан бастау алғанымен, шетел тілін оқытуда әлі де маңызды рөл атқарады. Мұны көптеген объективті себептермен түсіндіруге болады: ғылымда үнемі жаңарып отыратын ақпараттың көп мөлшері бар, қазіргі әлемде аудармашысыз кәсіби ортада сөйлесе алатын, ақпаратты өз бетінше таба алатын және халықаралық топ мүшелерімен байланыс жасай алатын бәсекеге қабілетті мамандарды даярлау қажет. In the 1980s the British linguist Hymes (Daniel Coste. https://www.cairn-int.info/article-E_LS_139_0103--hymes-and-the-palimpsest-of-communicativ.htm) suggested the new concept that the knowledge of language is not only includes the knowledge of language structure, but also the knowledge of how to use language *appropriately* depending on the subject of communication. Hymes called this approach to teaching language development of *communicative competence*. **1980 жылдары британдық лингвист Hymes** (Daniel Coste. https://www.cairn-int.info/article-E_LS_139_0103--hymes-and-the-palimpsest-of-communicativ.htm) жаңа тұжырымдама ұсынды, оған сәйкес тіл туралы білім бұл тек тілдің құрылымын білу ғана емес, сонымен қатар қарым-қатынас тақырыбына байланысты тілді қалай дұрыс қолдану керектігін білу. Хаймс тілді оқытудағы бұл тәсілді коммуникативті құзыреттілікті дамыту деп атады

. Шетел тілін оқытудағы құзыретті тәсіл дегеніміз - бұл тек мәтіндерді аудару кезінде ғана емес, Қарым-қатынас кезінде тілді қолдану қабілетін дамыту. Жоғары білімнің бірінші кезеңінде бакалавриат деңгейінде шет тілін оқып үйрену коммуникативті құзыреттілікті дамытуға бағытталуы керек. Сондай-ақ «Кәсіби шет тілі» және «Кәсіби қарым-қатынасқа арналған шет тілі» курстарында коммуникативті құзыреттілікті дамытуға назар аудару қажет, өйткені біздің оқулықтар көбінесе сөздік қорды зерттеумен және ғылыми мәтіндерді аударумен шектеледі көбінесе мамандыққа байланысты емес. Сондықтан студентті кәсіби нақты ортада қолдануға үйрету үшін осы ортаны сыныпта қайта жаңғырту қажет. Мұны студенттердин қызығушылықтарын тудыратын кәсіби бағдарланған жағдайларды модельдеу, проблемаларды шешу, рөлдік ойындар, жобаларды басқару және миға шабуыл арқылы қайталауға болады

Құзыретті тәсіл - бұл шет тілдерін оқытуда қолданылатын қуатты құрал және белгілі бір мақсатта шет тілі курсына тиімді қолданылады. Техникалық мамандықтар студенттерінің кәсіби қарым-қатынасы үшін шетел тілін оқытуда техникалық пәндерден алынған ақпараттарды пайдалану, шет тілі мен арнайы пәндерді біріктіру қажет. Коммуникативті ғана емес, сонымен қатар басқа да кәсіби маңызды құзыреттіліктерді дамыту қажет. Бәсекелестік тәсіл шеңберінде техникалық мамандықтардың студенттеріне шет тілін үйрету кезінде оқытушы практикалық және теориялық мәселелерді шешу барысында шет тілінде кәсіби және коммуникативті құзыреттілікті дамытуы керек.

Тәжірибелік бөлім. Техникалық мамандық студенттеріне ағылшын тілін оқытуда оң нәтижеге жетудің негізгі компоненттері - оқу үдерісін мақсатты ұйымдастыру, оқытушының кәсіби шеберлігі және студенттердің мотивациясы. Студент стихиялы сөйлеу кезінде сөздер мен грамматикалық конструкцияларды қолдана білуі керек, сонымен қатар теориялық материалды біліп қана қоймай. Студентті өмірдегі нақты жағдайға сенімді сезінуге үйрету үшін оны сабақта оқитын тілді қолдана отырып, кезек күттірмейтін мәселелерді шеше алатын жағдайда орналастыру керек, демек ол дәлелдеуі, жоққа шығаруы, келісуі немесе бірденемен келісуі керек, келіспеймін.

Қарым-қатынас құзыреттілігі тікелей және жанама қарым-қатынас дағдыларын білдіреді, бірінші дағдыға сөйлеу және тыңдау, ал екінші оқу және жазу дағдылары жатады. Тікелей немесе ауызша қарым-қатынастың екі жағы бар, сондықтан басқа адамның сөйлеуін түсінбеу мүмкін емес, өйткені сіз адаммен сөйлескен кезде бір уақытта сөйлейсіз және тыңдайсыз. Техникалық мамандықтардың студенттеріне сабақ беру кезінде барлық байланыс құралдары бірдей маңызды ма деген сұраққа жауап беру керек. Төрт БАҚ дәл осылай дамуы керек пе немесе олардың кейбіреулері үстемдік етуі керек

пе? Аударма тілдері бар елдерде шыққан барлық қазіргі заманғы жалпы ағылшын оқулықтары осы төрт дағдыға бірдей мән береді. Алайда, мысалы, ағылшын тіліндегі техникалық оқулықтарда кәсіби ағылшын тілі қолданылады: инженерияда тыңдау материалы жоқ. Негізгі назар терминологияны оқытуға бағытталған. Дәл осындай тәсіл сөздік пен грамматиканы зерттеуге бағытталған біздің елде немесе Ресейде жарияланған арнайы мақсаттағы ағылшын тіліндегі оқулықтарда қолданылады. Оқушылар жазуды үйренеді, бірақ сөйлей алмайды. Оқушылар сөйлеу барысында қолдану үшін көптеген сөздер мен сөз тіркестерін үйренуі керек, бірақ практикалық қолданусыз олар тез ұмытылады. Инженерлік мамандықтардың көптеген студенттері мектепте бұл пәнге ерекше назар аудармады кестедегі шет тілдерінің өте аз бөлігі оларға тілді нашар білетін жағдайдан шығуға мүмкіндік бермейді.

Техникалық студенттерге ағылшын тілін оқытудағы тағы бір мәселе - айтылым мәселесі. Көбінесе бұл мектепте ағылшын тілі мұғалімдерінің дұрыс айтылмауынан туындайды және университет оқытушыларының сөйлеуіндегі қателіктерден ушығып кетеді. Сондықтан, оқушылар лентадағы сөздерді естіген кезде оларды тани алмайды. Сөйлеу практикасына бөлінген сағаттарда тілді санадан тыс түсінуге келу қиын. Студенттер ағылшын тілін ауызша түсінуге дайын емес. Бұл мәселені шешудің бір жолы - телекоммуникациялық технологияларды білім беру үдерісіне енгізу.

Алайда, «Кәсіби шет тілі» пәнінің негізгі мақсаты әлі күнге дейін ағылшын тілін арнайы мәтіндерді оқып үйрену деп атайды (Поползина). <http://euroasia-science.ru/filologicheskie-nauki/the-chief-criteria-in-selecting-original-texts-for-increasing-communicative-and-professional-competence-in-learning-english-in-higher-school/>). Арнайы мәтіндерді оқу жалпы принциптерге негізделген: жаңа лексика мен арнайы терминдерді үйрену, грамматикалық құрылымдарды оқып үйрену, мамандық бойынша анықтамалық жұмыс. Жаңа ақпараттық технологиялардың арқасында шетелдік мәтіндер қол жетімді және студенттер оқу бағдарламасы барысында алынған дағдыларға сәйкес оқу дағдыларын алуға мүмкіндік алады. Бұл белгілі бір білім саласы бойынша оқыту үшін қажетті ақпаратты табуға мүмкіндік беретін заманауи технологиялардың үлкен артықшылығы екендігі сөзсіз. Алайда, білім беру практикасында бұл әлі де пассивті оқыту болып табылады.

Бүгінгі күні Интернетте кәсіби қарым-қатынас туралы көптеген материалдар бар, олар тек жазбаша мәтіндермен ғана емес, сонымен қатар көптеген видеоматериалдармен ұсынылған, бірақ олардың деңгейі әр түрлі және біздің студенттерге бәрі сәйкес келмейді. Мұғалімнің міндеті - студенттердің өздік жұмыстарын пайдаланатын есептерді құрастыру және осы тапсырмалардың орындалуына тиісті бақылауды қамтамасыз ету. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың физика-техникалық факультетінде кәсіби ағылшын тілін оқып үйрену мақсатында біз келесі стратегияны жасадық. Интернет-ресурстарды мұқият зерттегеннен кейін біз физика мұғалімдері Дэн Фуллертон <https://www.youtube.com/user/FizziksGuy> және Мишель ван Биезен https://www.youtube.com/watch?v=W2mAna_PqAM ұсынған бейне бағдарламаларды таңдадық. com / watch? v = W2mAna_PqAM), ол тек физикадан ғана емес, сонымен қатар математикадан, астрономиядан, химиядан, механика мен электротехникадан бейне оқулықтар ұсынады, бұл бейнелер біздің студенттер үшін өте құнды етеді.

Бейнені көрмес бұрын біз кәсіби тілді оқытудың әртүрлі аспектілерімен жұмыс жасауымыз керек еді. Біріншіден, бұл контекстегі лексика, өйткені әрбір ағылшын сөзінің әр түрлі мағыналары бар екенін бәрі біледі. Ғылыми мәтіндерді оқу тағы бір мәселе болды. Мұнда біз екі мәселеге тап болдық: біріншісі - айтылым, ал екіншісі - оқу формулалары. Сіз екі мәселені де тиісті тақырыптағы бейнелермен шеше аласыз. Сізге қарапайым арифметикалық өрнектерді оқудан бастау керек еді, мысалы:

$$4c + W_3 + 2m_1a^1 + R_a + 33^{1/3},$$

ол осылай оқылады: *4c plus W third plus 2 m first a prime plus R a-th equals thirty-three and one third*

Содан кейін біз күрделі формулаларға көшімік.

$\Delta S = S_2 - S_1 = \int_{T_1}^{T_2} \frac{\Delta q}{T}$ Delta S is equal to S sub two minus S sub one is equal to the integral from T sub one to T sub two of delta q over (by) T.

$$\beta = \frac{d\omega}{dt} = m(g - a)r - M_0 - k\omega.$$

Грамматиканы контекст бойынша білу үшін біз [Strautman, 2017: 75] сияқты жаттығуларды қолдандық:

1. *Although the exact lifetime of one particular nucleus cannot _____ (predict), the mean or average lifetime of a sample containing many nuclei of the same isotope can _____ (estimate) and measured.* 2. *The force between two objects _____ (describe) as the exchange of a particle.* 3. *The electrons in an atom _____ (bind) to its nucleus by electromagnetism.* 4. *If the movie _____ (run) backwards through the projector, could you tell from the images on the screen that the movie was running backwards?*

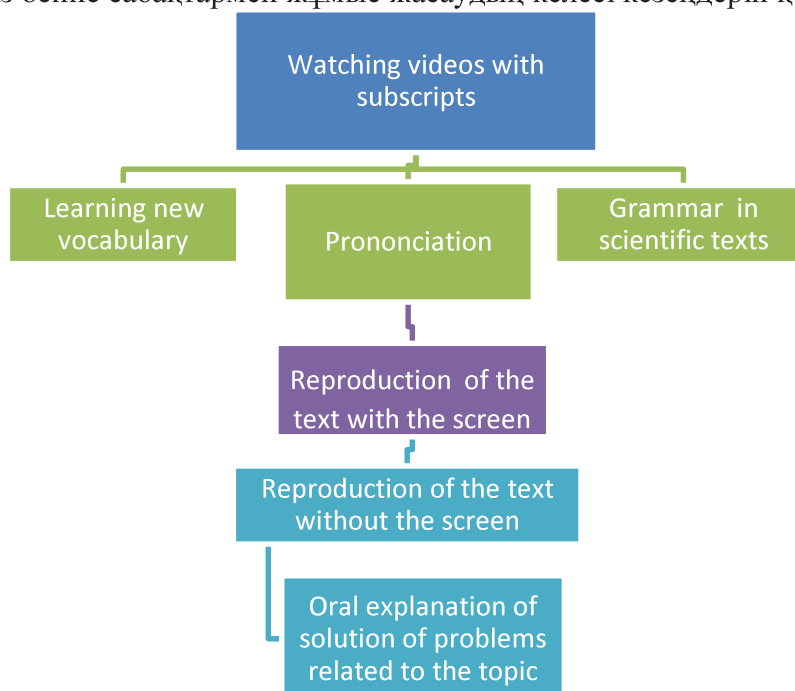
Физика курсының мәтіндері мен бейне презентациялар студенттерді ағылшын тілінде дұрыс сөйлеуге, сөздерді дұрыс айтуға және формулаларды оқып үйренуге үйрету үшін қолданылды. Тұсаукесерлерге мысал ретінде YouTube физикасы мен математика сабақтары алынды. Мұнда мәтіндерге бірнеше мысалдар келтіруге болады:

Әр түрлі қуаттағы бірнеше айнымалылардың көбейтіндісін қарастырайық:

$$A = B^\alpha \cdot C^\beta \cdot E^\gamma \dots$$

Тәуелсіз В, С, Е ... үшін А мәнінің салыстырмалы стандартты қателігін формула бойынша алуға болады $\left(\frac{S_A}{A}\right)^2 = \alpha^2 \left(\frac{S_B}{B}\right)^2 + \beta^2 \left(\frac{S_C}{C}\right)^2 + \gamma^2 \left(\frac{S_E}{E}\right)^2 + \dots$

Бұл мысалдар Интернеттегі видеолардан табуға болатын мұндай формулаларды оқуды білмей, оқушыларға осындай мәтіндермен жұмыс жасауды үйрету мүмкін еместігін көрсетеді. Сыныпта біз бейне сабақтармен жұмыс жасаудың келесі кезеңдерін қолдандық:



Нәтижелер мен пікірталас. Тиісті онлайн-видео ресурстарды пайдалану студенттерге:

1. Айтылымды жақсарту, әсіресе формулаларды оқып, физикалық терминдерді дұрыс айтуға үйрету.
2. Грамматикалық дағдыларды ғылыми мәтіндерде қолдану арқылы жетілдіру.
3. Мәтіндік бейнелерді ойнату арқылы сөйлеу дағдыларыңызды жетілдіріңіз.
4. Бейнелерде берілген материал негізінде нақты презентациялар жасауды үйреніңіз.

Қорытынды. Бейне сабақтардың нәтижелерін арнайы пәндер бойынша сабақтарда қолдануға болады. Бейнені таңдау топтың деңгейіне байланысты болуы керек. Алайда, студенттердің кез-келген тобына ағылшын тілін үйренуге түрткі болатын материал ретінде пайдалы болады, бұл оларға кәсіби тіл әлеміне қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Daniel Coste et al. Hymes and the Palimpsest of Communicative Competence: A Journey in Language Didactics // https://www.cairn-int.info/article-E_LS_139_0103--hymes-and-the-palimpsest-of-communicativ.htm. **ОҚУЛЫҚ**
- 2 Popolzina L. The chief criteria in selecting original texts for increasing communicative and professional competence in learning English in higher school // <http://euroasia-science.ru/filologicheskie-nauki/the-chief-criteria-in-selecting-original-texts-for-increasing-communicative-and-professional-competence-in-learning-english-in-higher-school/>. **ОҚУЛЫҚ**
- 3 Dan Fullerton. Aplusphysics // <https://www.youtube.com/user/FizziksGuy>.
- 4 Michel van Biezen // https://www.youtube.com/watch?v=W2mAna_PqAM.
- 5 English for Physicists. L.E. Strautman, Sh.B. Gumarova et al – Алматы, 2017 – 125с. **ОҚУЛЫҚ**

МРНТИ 14.35.09

Әбзи А.Ә.¹

¹Абай атындағы ҚазҰПУ

Шетел тілдер кафедрасының магистранты

ШЕТ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА АУДИО-ВИЗУАЛДЫ МАТЕРИАЛДАР НЕГІЗІНДЕ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДА ТЫҢДАУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМЫТУ (B1-B2 ДЕҢГЕЙІ)

Аңдатпа

Бұл мақалада шет тілі сабақтарында аудио-визуалды материалдар негізінде білім алушыларда тыңдау дағдыларын дамыту негізі қарастырылады. Мақалада, сонымен қатар, шет тілі сабақтарында тыңдау дағдыларын дамыту, технологиялардың түрлері және оны тиімді пайдалану әдістері, мәдениетаралық коммуникативті әдістеме еңбектері сыни тұрғыдан қарастырылады.

Кілт сөздер: тыңдау дағдыларды дамыту, аудио-визуалды, коммуникативті оқыту, шетел тілін оқыту.

Абзи А.А.¹

²ҚазНПУ им. Абая